

Hva er klinisk rettsmedisin?

07.- 08.09.2026

Hege Cathrine Luytkis

Seksjon for rettspatologi og klinisk rettsmedisin

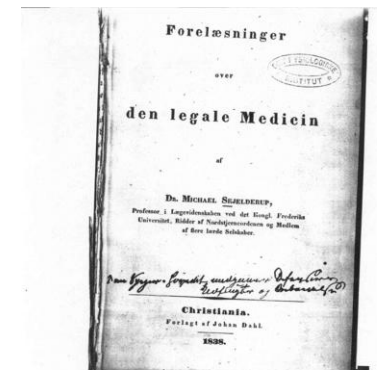
Avdeling for rettsmedisinske fag, OUS

C-KURS I KLINISK RETTSMEDISINSK SAKKYNDIGHET FOR OVERGREPSMOTTAK

Hva er rettsmedisin?

Medisinsk kunnskap anvendt i rettens tjeneste

«anvendelse av legevitenskapens forskjellige deler for å opplyse og besvare fremsatte rettsspørsmål».

«Forövrigt gör Lægen sig Umage
ikke at docere:

-- ikke at bruge unödvendige
latinske ord eller kunstord -

- ikke at forveksle Sandsynlighed
med Vished»

Rettsmedisin

- Rettspatologi
- **Klinisk rettsmedisin**
- Rettsgenetikk (DNA-analyse)
- Rettstoksikologi
- Rettsodontologi
- Rettsantropologi
- Rettspsykiatri

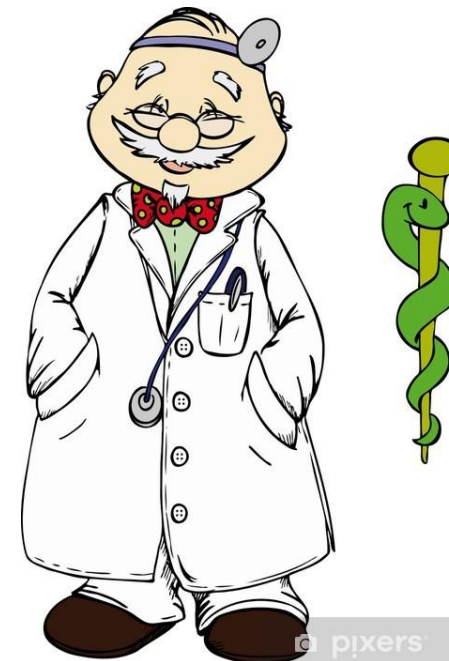

Klinisk rettsmedisin

- Undersøkelse og vurdering av kroppslige forhold hos levende personer hvor undersøkelsesresultatet er ment å skulle brukes utenfor helsevesenet, dvs primært hos rettsvesenet.
- Foretas av leger/sykepleiere med ulik fagbasis
- Undersøkelse av både fornærmede og siktede, samt av personer som ikke har bestemt seg for å kontakte politiet.

Helsevesenets rolle/behandlerrollen

- Klinisk medisin
 - diagnostikk
 - behandling
 - forebygging
 - oppfølging
- Klinisk rettsmedisinsk
 - inspisere
 - dokumentere funn
 - sikre nødvendige prøver

Når?

- Volds- og sexforbrytelser (slagsmål, relasjonsvold, seksuelle overgrep, barnemishandling)
- Andre forbrytelser (ran, brannstiftelse)
- Uavklare hendelser (eks funn av skadet person)
- Ulykker
- Tortur (overgrep under myndighetsutøvelse)

Hvorfor?

- Skadedokumentasjon
- Oppkomstmekanisme
- Alders«bestemmelse»
- Farepotensiale / Varige mén?
- «Oversettelse» av pasientjournal

Undersøkte/fornærmede

- **Initiativ av undersøkte selv**, ofte i forbindelse med annen behandling -> taushetsplikt (Hpl kap 5 §§ 21-29)
- Kan ikke tvinges mot sin vilje dersom ikke mistenkt for straffbar handling (ikke regulert i lov)
- Taushetsplikten kan helt eller delvis oppheves av undersøkte

- **Initiativ av politiet, rettsvesenet** (bevis-sikring) -> formelt ikke *undersøkelse*, men *granskning* (Strpl kap 12 § 143)
- Legen er rettsvesenets ekspert (sakkyndig), ikke undersøktes talsperson eller hjelper
- Informasjon legen får under oppdraget omfattes ikke av taushetsplikten.
- Informert samtykke!

Siktede

- Kan undersøkes og tas prøver av uten sitt samtykke
(Strpl kap 12 § 157 og 158)
- Krever rettslig kjennelse, evt ordre fra påtalemyndigheten
- Kan be om fysisk bistand fra politiet for å gjennomføre undersøkelsen

Rollekonflikt..

- Sakkyndighet – en vitenskapelig basert, objektiv og nøytral tolking av observasjoner
- Diagnostisk/terapeutisk arbeidende lege kan få oppdrag som sakkyndig.
- Sakkyndige skal ut fra sin spesielle faglige kyndighet hjelpe dommere og andre beslutningstakere å finne frem til korrekte faktum i saken.
- Faglig rådgiver
- Må uttrykke tvil hvor det er grunnlag for det

Den rettsmedisinske erklæringen

- En sakkyndige erklæring som er skrevet etter formell anmodning av en rekvirent utenfor helsevesenet
- Informasjon til bruk i etterforskning av mistenkte kriminelle handlinger
- Prosedyrene og funnene skal kunne reproduseres og etterkontrolleres
- Enhver erklæring skal til Den rettsmedisinske kommisjon.

Legeerklæring vs. sakkyndig erklæring

- **Legeerklæring:** et skriv fra legen som har behandlet en pasient. Ikke nødvendigvis laget med tanke på å brukes i etterforskning/retten
- **Sakkyndig erklæring:** en «ekspert» svarer på et mandat basert på et gitt underlagsmateriale

Dokumentasjon av brudd på menneskerettigheter

OFFICE OF THE UNITED NATIONS
HIGH COMMISSIONER FOR HUMAN RIGHTS
Geneva

PROFESSIONAL TRAINING SERIES No. 8/Rev.1

Istanbul Protocol

*Manual on the Effective Investigation and
Documentation of Torture and Other Cruel,
Inhuman or Degrading Treatment or Punishment*

**Absence of
proof
is not proof
of absence**

